

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN**

BỘ Y TẾ

TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y DƯỢC

VŨ QUỲNH TRANG

**ĐẶC ĐIỂM CẤU TRÚC KHỐI CƠ THỂ
Ở BỆNH NHÂN VIÊM KHỚP DẠNG THẤP
TẠI BỆNH VIỆN TRUNG ƯƠNG THÁI NGUYÊN**

LUẬN VĂN BÁC SĨ NỘI TRÚ

THÁI NGUYÊN, NĂM 2020

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN**

BỘ Y TẾ

TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y DƯỢC

VŨ QUỲNH TRANG

**ĐẶC ĐIỂM CẤU TRÚC KHỐI CƠ THỂ
Ở BỆNH NHÂN VIÊM KHỚP DẠNG THẤP
TẠI BỆNH VIỆN TRUNG ƯƠNG THÁI NGUYÊN**

Chuyên ngành: NỘI KHOA

Mã số: NT 62.72.20.50

LUẬN VĂN BÁC SĨ NỘI TRÚ

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC: PGS.TS. LƯU THỊ BÌNH

THÁI NGUYÊN, NĂM 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan: Luận văn tốt nghiệp này là công trình nghiên cứu thực sự của cá nhân tôi, được thực hiện trên cơ sở nghiên cứu lý thuyết, nghiên cứu khảo sát tình hình thực tiễn, dưới sự hướng dẫn khoa học của **PGS.TS. Lưu Thị Bình**.

Các số liệu, kết quả công bố trong luận văn là trung thực, xuất phát từ thực tiễn nghiên cứu, chưa từng được công bố dưới bất cứ hình thức nào trước khi báo cáo, bảo vệ và công nhận bởi “Hội Đồng đánh giá luận văn tốt nghiệp bác sĩ nội trú chuyên ngành Nội khoa” Trường Đại học Y Dược, Đại học Thái Nguyên.

Thái Nguyên, ngày 22 tháng 12 năm 2020

Tác giả

Vũ Quỳnh Trang

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành luận văn này, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến:

Đảng ủy, Ban Giám hiệu, các Thầy Cô giáo Trường Đại học Y Dược, Đại học Thái Nguyên đã nhiệt tình giảng dạy và tạo điều kiện giúp đỡ tôi trong quá trình học tập, nghiên cứu và thực hiện đề tài.

Tôi xin trân trọng cảm ơn Ban Giám đốc, Khoa Cơ xương khớp - Bệnh viện Trung Ương Thái Nguyên và Bộ môn Sinh lý Trường Đại học Y Dược, Đại học Thái Nguyên đã tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong quá trình học tập, công tác, thu thập số liệu và hoàn thành luận văn này.

Đặc biệt, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến **Phó Giáo sư - Tiến sĩ Lưu Thị Bình**, người thầy đã trực tiếp giảng dạy, tận tình hướng dẫn, chỉ bảo và giúp đỡ tôi hoàn thành luận văn.

Tôi cũng xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành đến các nhà khoa học trong Hội đồng bảo vệ đã đóng góp nhiều ý kiến quý báu để cho luận văn được hoàn thiện hơn.

Xin cảm ơn các quý đồng nghiệp, bạn bè, người thân đã luôn giúp đỡ, động viên tôi trong quá trình học tập và thực hiện đề tài.

Với tình cảm thân thương nhất, tôi xin dành cho những người thương yêu trong toàn thể gia đình, nơi đã tạo điều kiện tốt nhất, là điểm tựa, nguồn động viên tinh thần giúp tôi thêm niềm tin và nghị lực trong suốt quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn này.

Thái Nguyên, ngày 22 tháng 12 năm 2020

Tác giả

Vũ Quỳnh Trang

KÝ HIỆU VIẾT TẮT

Anti-CCP	Anti-cyclic citrullinated peptide	Kháng thể kháng peptit citrullinated vòng
CRP	C- Reactive protein	Protein phản ứng C
CSTL		Cột sống thắt lưng
CXĐ		Cổ xương đùi
DEXA	Dual-energy X-ray absorptiometry	Hấp thụ tia X năng lượng kép
IL	Interleukin	
MĐX		Mật độ xương
RF	Rhematoid factor	Yếu tố dạng thấp
SMI	Skeletal muscle mass index	Chỉ số khối cơ
TNF α	Tumor necrosis factor alpha	Yếu tố hoại tử khối u-alpha
VKDT		Viêm khớp dạng thấp

MỤC LỤC

ĐẶT VẤN ĐỀ	1
Chương 1: TỔNG QUAN	3
1.1. Đại cương về bệnh viêm khớp dạng thấp	3
1.2. Cấu trúc khối cơ thể ở bệnh nhân viêm khớp dạng thấp.....	11
1.3. Các nghiên cứu về tình trạng cấu trúc khối cơ thể, mật độ xương ở bệnh nhân viêm khớp dạng thấp	24
Chương 2: ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	27
2.1. Đối tượng nghiên cứu.....	27
2.2. Thời gian và địa điểm nghiên cứu	28
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	29
2.4. Nội dung nghiên cứu	29
2.5. Xử lý số liệu.....	40
2.6. Đạo đức trong nghiên cứu.....	41
2.7. Sơ đồ nghiên cứu.....	42
Chương 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU	43
3.1. Đặc điểm chung của đối tượng nghiên cứu	43
3.2. Đặc điểm cấu trúc khối cơ thể, mật độ xương ở các đối tượng nghiên cứu ...	45
3.3. Một số yếu tố liên quan đến thiếu cơ và loãng xương của đối tượng nghiên cứu	49
Chương 4: BÀN LUẬN	56
4.1. Đặc điểm chung của đối tượng nghiên cứu	56
4.2. Đặc điểm cấu trúc khối cơ thể, mật độ xương ở các đối tượng nghiên cứu ...	59
4.3. Đặc điểm các yếu tố liên quan đến tình trạng thiếu cơ và loãng xương ở bệnh nhân viêm khớp dạng thấp.	65
KẾT LUẬN.....	74
KHUYẾN NGHỊ	76
TÀI LIỆU THAM KHẢO	
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC BẢNG BIỂU

Bảng 1.1. Tiêu chuẩn ACR/EULAR 2010	8
Bảng 1.2. Kỹ thuật đánh giá khối lượng cơ, sức mạnh cơ	14
Bảng 2.1. Tiêu chuẩn ACR/EULAR 2010	27
Bảng 3.1. Đặc điểm tuổi, giới, BMI của các nhóm đối tượng nghiên cứu	43
Bảng 3.2. Tình trạng mãn kinh của bệnh nhân nữ VKDT (n=45).....	43
Bảng 3.3. Đặc điểm thời gian phát hiện bệnh, mức độ ổn định bệnh của nhóm bệnh nhân VKDT (n=52)	44
Bảng 3.4. Đặc điểm về tiền sử dùng thuốc của nhóm bệnh nhân VKDT (n=52)..	44
Bảng 3.5. Đặc điểm khối cơ toàn thân và cơ tứ chi, chỉ số khối cơ của đối tượng nghiên cứu.....	45
Bảng 3.6. Đặc điểm về chất lượng cơ của đối tượng nghiên cứu	45
Bảng 3.7. Đặc điểm khối mỡ của đối tượng nghiên cứu.....	46
Bảng 3.8. Đặc điểm mật độ xương trung bình tại CSTL và CXĐ của đối tượng nghiên cứu	47
Bảng 3.9. Đặc điểm phân loại loãng xương theo T-score ở bệnh nhân VKDT (n=52)	47
Bảng 3.10. Đặc điểm MDX với thời gian phát hiện bệnh ở nhóm bệnh nhân VKDT (n=52).....	48
Bảng 3.11. Đặc điểm MDX với mức độ ổn định bệnh ở nhóm bệnh nhân VKDT (n=52).....	48
Bảng 3.12. Liên quan giữa tuổi, giới, BMI với tình trạng thiếu cơ của nhóm bệnh nhân VKDT (n=52)	49
Bảng 3.13. Liên quan giữa tình trạng mãn kinh với tình trạng thiếu cơ của nhóm bệnh nhân nữ VKDT (n=45)	50
Bảng 3.14. Liên quan giữa thời gian phát hiện bệnh, mức độ ổn định bệnh với tình trạng thiếu cơ của nhóm bệnh nhân VKDT (n=52)	50

Bảng 3.15. Liên quan giữa thuốc điều trị bệnh với tình trạng thiếu cơ của nhóm bệnh nhân VKDT (n=52)	51
Bảng 3.16. Liên quan giữa tuổi, giới, BMI với tình trạng loãng xương của nhóm bệnh nhân VKDT (n=52)	52
Bảng 3.17. Liên quan giữa tình trạng mãn kinh với tình trạng loãng xương của nhóm bệnh nhân nữ VKDT (n=45).....	53
Bảng 3.18. Liên quan giữa thời gian phát hiện bệnh, mức độ ổn định bệnh với tình trạng loãng xương của bệnh nhân VKDT (n=52)	53
Bảng 3.19. Liên quan giữa thuốc điều trị bệnh với tình trạng loãng xương của nhóm bệnh nhân VKDT (n=52)	54
Bảng 3.20. Liên quan giữa thiếu cơ và loãng xương.....	55

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 1.1. Cơ chế bệnh sinh của bệnh viêm khớp dạng thấp	5
Hình 1.2. Sơ đồ cơ chế bệnh sinh của thiếu cơ	13
Hình 1.3. Liều có hiệu quả ở người lớn của các kỹ thuật đo khác nhau	18
Hình 1.4. Các yếu tố nguy cơ gây loãng xương ở VKDT	19
Hình 1.5. Vai trò của Cytokine đến sự tạo xương và hủy xương	21
Hình 2.1. Thang điểm VAS	35
Hình 2.2. Phân vùng đo xương đùi trên máy DEXA	36
Hình 2.3. Phân vùng đo cột sống thắt lưng trên máy DEXA (L1-L4).....	37
Hình 2.4. Phân vùng đo toàn thân trên máy DEXA	37
Hình 2.5. Hình ảnh máy Hologic QDR Apex 4500	38
Hình 2.6. Máy đo cơ lực Camry Model EH 101	39
Hình 2.7. Sơ đồ nghiên cứu.....	42
Biểu đồ 3.1. Đặc điểm kiểu hình cấu trúc khối cơ thể ở bệnh nhân VKDT ...	46